

Курганова Діана Романівна,
курсант другого курсу ФПФПКП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Кобзар Тетяна Сергіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

В сучасному світі із достатньо швидкою тенденцією розвитку науково-технічного прогресу та ІТ-технологій гострою проблематикою постає питання захисту прав інтелектуальної власності. При цьому звернемо увагу, що на сьогоднішній час відсутній єдиний підхід щодо розуміння поняття «інтелектуальна власність». Так здебільшого під поняттям «інтелектуальна власність» розуміють набуті знання, певний результат розумової (інтелектуальної) діяльності. Одним із перших нормативно-правових актів, який на міжнародному рівні закріпив категорію «інтелектуальна власність» є Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, котра була підписана в Стокгольмі 14 липня 1967 року з метою сприяння охороні інтелектуальної власності в цілому світі у прагненні модернізувати та підвищити ефективність адміністрування установ у сфері охорони промислової власності, охорони літературних та художніх творів.

В ст. 2 вказаної Конвенції зазначено, що інтелектуальна власність – це певна сукупність категорій результатів котрі виникли під час інтелектуальної діяльності і їх можна розцінювати, як такі що заслуговують на правову охорону, а також мають інтелектуальний характер [5].

В Україні поняття інтелектуальної власності закріплене у ст. 418 Цивільного кодексу України, відповідно до якої «право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом» [7].

Окрім того, в Україні створено комплексну систему захисту прав інтелектуальної власності, яка включає в себе правові норми, механізми їх застосування та відповідну інфраструктуру для їх практичної реалізації. Ця система відповідає міжнародним стандартам, що діють у сфері інтелектуальної власності [3, с. 51-52].

В цілому ж розрізняють дві форми захисту прав інтелектуальної власності, а саме: юрисдикційну та неюрисдикційну. До неюрисдикційної форми захисту відноситься захист прав саме власником своїми силами, тобто без залучення певних судових або інших компетентних органів. Єдиною умовою виступають засоби, оскільки вони не повинні суперечити законодавству України та моральним засадам суспільства. В свою чергу юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності полягає в тому, що особа, права якої порушено, звертається за захистом порушених прав до суду, інших компетентних державних органів, уповноважених вжити необхідні заходи для відновлення порушених прав і припинення правопорушення.

Остання форма захисту теж поділяється на дві складові: судовий або іншими словами загальний порядок захисту; адміністративний або як його

інколи називають спеціальний. Щодо загального порядку захисту прав інтелектуальної власності, то він здійснюється судом. Спеціальною ж формою захисту прав інтелектуальної власності є адміністративний порядок їх захисту. Він застосовується, як виняток із загального правила, тобто тільки в прямо передбачених законодавством випадках. Згідно із законодавством потерпілий може звернутися за захистом своїх порушених прав до уповноваженого на це державного органу [6, с. 150].

Звернемо увагу, що законодавство багатьох країн передбачає кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Завданням кримінального судочинства є захист прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, який держава здійснює шляхом притягнення до відповідальності кожного, хто вчинив злочин. В Україні вичерпний перелік кримінальних покарань, підстави і порядок їх застосування передбачені Кримінальним кодексом України (наприклад, стаття Ст.176 КК «Порушення авторського права і суміжних прав» формулює дії, що визнаються злочинами у сфері авторського права і суміжних прав, та передбачає відповідальність за них) [2].

У адміністративному законодавстві у сфері інтелектуальної власності (ст.ст. 51-2, 164-9 КУпАП) засвідчило низький рівень захисту прав інтелектуальної власності як вітчизняних, так і зарубіжних суб'єктів права, твори яких використовуються на території України. Майже не вживаються заходи для з'ясування даних про суб'єкта права інтелектуальної власності, якого не повідомляють про порушення його прав. У більшості справ відсутні запити до Департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України щодо наявності в Україні організацій, які представляють інтереси вітчизняних та закордонних фірм. Це питання залишається поза увагою і під час адміністративного розслідування, і в ході судового провадження [8, с. 36].

Найбільш поширеними способами порушення прав інтелектуальної власності в наш час є розповсюдження «піратського кіно», тобто кіно котре тиражується без прокатного посвідчення та прав. Відповідно у промисловій власності яскравим прикладом порушень виступає використання торгівельних марок, наприклад, таких брендів як «Adidas», «Nike», «Puma» та ін. За подібні злочини можуть бути застосовані наступні види покарань як адміністративні стягнення штрафи, арешт, виправні роботи.

Щодо зарубіжного досвіду, то необхідно зазначити, що в багатьох країнах ЄС, зокрема таких, як Великобританія, Німеччина ті інших існує спеціальний орган судової влади, тобто спеціалізовані патентні суди. Це дозволяє значно спростити та пришвидшити процес розгляду справ, скоротити кількість інстанцій котрі необхідно пройти до судового розгляду.

Окрім того, в країнах ЄС активно використовується процедура «Takedown Notice». Суть даної процедури полягає в тому, що особа при виявленні порушення її авторського права в інтернет-мережі чи то на медіа-просторах має змогу звернутися до власника сайту, чи то власника телеканалу, газети, радіо-хвилі з претензією використання матеріалу. Власники в свою чергу повинні протягом доби заблокувати доступ до інформації на 10 днів або взагалі знищити її.

Для прикладу в США передбачений розділ 512 «Про авторське право у цифровому тисячолітті» саме «Takedown notice» – вимога про видалення контенту, який був створений ще в 1998 році.

В Нідерландах ще в 2009 році був прийнятий закон «Hadoori», який теж має на меті боротьбу з незаконним використанням інтелектуальної власності. Суть закону полягає у відключенні інтернету абонентів терміном від 2 місяців

до року після трьох попереджень про закачування інформації піратського контенту. Надалі був прийнятий закон «Dadvs!»», в якому наголошувалося, що за розповсюдження піратського контенту буде накладено штраф у розмірі 300 тис. євро або заключення під варту терміном до 3 років.

У Великобританії в 2010 році був прийнятий закон «Про цифрову економіку» в якому йдеться про інформування порушника інтернет-простору листом, в разі продовження порушення зменшувалася швидкість інтернету або взагалі він вимикався, крім цього можливе присудження штрафу у розмірі 150 тис. фунтів стерлінгів [4, с. 136].

В Німеччині 1 січня 2017 року в силу вступив закон «Про захист авторських прав» (Urheberrechtsgesetz). Закон настільки жорсткий, що викликав обурення майже у всього населення, адже порушником ставав майже кожен 2 житель. Порушенням вважається перепродаж навіть легально купленої копії, що вже під сумнів ставить сектор торгівлі. Штрафи і санкції досить варіюються, але ось взяття під варту можливе до 5 років [1].

Таким чином, можна зазначити, що низка всіх законів в кожній країні були прийняті ще декілька років тому, а в окремих випадках десятки років. Україна зараз стає на певну сходинку перебудови та поповнює законодавство низкою законів, що направлені на захист прав інтелектуальної власності і тим самим наближається до європейських стандартів та вимог. Зокрема, вагомим кроком стало прийняття Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» в кінці квітня 2017 року. За допомогою цього закону стало можливим використання процедури «Takedown Notice» в нашій країні [9].

Бібліографічні посилання:

1. Андрошук Г. Свобода панорамної з'йомки: проблеми регулювання / Г. Андрошук // Інтелектуальна власність. – 2016. – № 2. – С.17–27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wikiukraine.wordpress.com/2016/03/14/freedom-of-panorama>. 7
2. Віра Валле. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності (Законодавство України та міжнародна практика) / Віра Валле. – 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.academia.edu/20197747>. 4
3. Доріс Лонг. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник / [Доріс Лонг, Патриція Рей, Жаров В. О., Шевелева Т. М., Василенко І. Е., Дроб'язко В. С.] – К.: «К.І.С.», 2007. – 448 с. 3
4. Капіца Ю.М. Спеціальні механізми захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет / Ю.М. Капіца, О.А. Рассомахіна, К.С. Шахбазян // Інформація і право. – 2012 – № 3(6). – 129-140. 8
5. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності : Конвенція від 14.07.1967 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_169. 1
6. Павленко Т.А. Особливості захисту права інтелектуальної власності / Т.А. Павленко // Наше право. – 2014. – № 10. – С. 147-152. 9
7. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 верес. 2017 р.:(ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2017. – 408 с. 2
8. Ярошенко С.В. Адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності / С.В. Ярошенко // Адвокат. – 2009 – № 6(105) – С. 36-38. 5

9. Takedown Notice в Україні – інфографіка нових штрафів за порушення авторських прав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipstyle.ua/ua/about_us/news/2017-05-25.html. 6

Ададуров Андрій Володимирович,
курсант другого курсу ФПФПКП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кобзар Тетяна Сергіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Збройні конфлікти і війни – потужна світова проблема. Сотні тисяч людей в усьому світі щороку стають учасниками й очевидцями збройних конфліктів, роками живуть у зонах бойових дій або на територіях, що не контролюються законною владою, в обстановці боротьби і стресу. Початок російської збройної агресії проти суверенітету, та територіальної цілісності України, та подальша ескалація конфлікту, може спричинити ведення в дію воєнного стану [4, с. 5]. Згідно чинного законодавства України «воєнний стан» – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [3]. Зважаючи на такі обставини завдання забезпечення прав і свобод громадян набуває особливого значення в період дії особливих правових режимів – при виникненні різних ситуацій надзвичайного характеру, коли нормальне функціонування суспільства і держави внаслідок тих чи інших причин стає неможливим, зокрема і в умовах введення воєнного стану [5, с. 222].

Якщо розглядати ведення воєнного стану з цивільно-правової позиції необхідно розглядати питання щодо обмеження майнових прав особи, зокрема право власності. Цивільний кодекс України визначає право власності відповідно до ч. 1 ст. 316, згідно якого це право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [6].

Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за